

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Konjiško učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. febr. t. l. ob prav uzadovoljivi udeležbi v Konjicah. Stisnili smo roke marsikateremu prijatelju, ki ga že skoro pol leta nismo več videli v svoji sredi. Tako je prav! Naj bi se čut tovarštva in celokupnosti vedno bolj negoval in razvijal v prid nam samim in napredku šole. Pozdravili smo dva nova člana, gg. tov. Brumna in tov. Čučka, oba iz Oplotnice. Njiju tovarštvo nam jamči, da ju ne bomo nikoli pogrešali pri društvnih sestankih.

Razprava tovariša Lovro Serajnika mlaj. o načinu in bistvu Jan. Levčevega lepopisa se je pozorno in z vidnim zanimanjem zasledovala in obróčila prav plodovito debato. Vprašanje iz vprašalne skrinjice: Ali se more, in s katerimi zakonitimi sredstvi, prisiliti pouk v ženskih ročnih delih — se je moralo zanikati, ker okr. šol. svet 4—5 neopravičenih poldni, in le toliko znašajo ročna dela mesečno, ne kaznuje. Naknadno k temu vprašanju so se oglasili mnogi tovariši z bridko pritožbo, da je ves sedanjí način obravnavanja šol. zamud prav za nič! Vse pisarjenje, detajliranje statistike je prazen pomp. Vobče se je domnevalo, da je 10 poldni, pod katerim številom se stranka ne kaznuje, dokaj previsoko, zakaj na enorazrednicah znaša to baš polovico meseca. No, da bi tudi učitelja kakor stranko zaradi iz tega izvirajočih neuspehov pardonirali, nam ni znano, pač pa mora čutiti vso pezo uradne moči. Slavna gospoda! Ljudstvu ne bo s slabimi močmi doma pridržanih maličkov dosti gmotno pomagano, sigurno več z dobro naobrazeno mladino! Ker smo pa baš pred nedavnim časom s sličnimi lamentacijami brezuspešno javkali po časnikih, zato sta se stavila in en bloc sprejela sledeča predloga:

1. Slavni okrajni šol. svet se zaprosi, da prepusti kakor v letih 1902. in 1903. obravnavo šolskih zamud vzajemno učiteljstvu,

2. se pošlje slav. okr. šol. svetu spomenica, da se, dokler tega ne uvede, sam nekaj korenitejše poprime zamude.

Določil se je nadalje tudi čas in način uprizoritve koncerta v prid »Učiteljskemu konviktu« v Ljubljani. Koncert bo o Binkoštih v Konjicah, in sicer s pomočjo komorne godbe in učiteljskega mešanega zbora. Potrebne korake za obistinitvev je že storil g. tov. Beno Serajnik, za kar mu bodi iskrena zahvala. Nato so se razpravljale še neke privatne zadeve. Na predlog gđč. Črčkove se vrši prihodnje zborovanje prvi četrtek meseca marca v Oplotnici, v znožju zelenega Pohorja. To zborovanje bo združeno z nastopom tov. J. Čučka v elementarnem razredu. Odbor se nadeja prav obilne udeležbe!

Vestnik.

Odlikovanje. »Hrvatski pedagoško-književni zbor« v Zagrebu je na svoji glavni skupščini dne 2. t. m. zaradi zasluge za slovensko ljudsko šolstvo in zaradi osebitih simpatij za hrvaško učiteljstvo imenoval za svoje člane gospoda ravnatelja Henrika Schreinerja, g. prof. dr. Fr. Ilešiča, g. nadučitelja Jakoba Dimnika, predsednika »Zaveze« g. učitelja Luko Jelenca in g. učitelja Engelberta Gangla.

Olika in domišljavost škofovega glasila „Slovenca“ se kaže v vsem veličastnem blesku iz te-le notice, ki jo je priobčil »Slovenec« dne 11. t. m.: Obrekovavci »Učiteljskega Tovariša« so vendar enkrat dobili po prstih. »Slovenčev« drezanje je toliko izdalo, da je moral »Uč. Tov.« na prvem mestu prinesiti uradni popravek c. kr. okrajnega šol. sveta v Postojni, ki brani od »Učit. Tovariša« po krivici napadeni krajni šolski svet v Vremah. »Šolo v svinjaku«, hinavščino, sirovost, vse mu je očital ta nečedni listič. Zdej se je pa pokazalo, da je pravi svinjak edino le — »Učiteljski Tovariš«. — Dobro! Kako je z našim obrekovanjem, je

razvidno iz »Odprtega pisma« vremskega nadučitelja g. Justina, ki ga priobčujemo na drugem mestu. Da je pa edino le naš list pravi svinjak, nismo vedeli doslej, dokler nam niso tega povedali »Slovenčevi« duhovniki. S tem so nam sami namignili, da ni dobro, če smo dostojni in pošteni. Ako ne bodo mirovali gospodje, ki primerjajo naš list s svinjakom, se bomo morali otresti dostojnosti, da povemo in dokažemo z dejstvi, kje so pravzaprav svinjaki in kaj se vse dogaja v teh svinjakihi! Toliko »Slovenču« v uvaževanje! Ne pričakujemo sicer, da bi preklical te žalitve, ker je temu svetemu listu blatenje časti in poštenja politiškega nasprotnika vsakdanje in najboljše opravilo. Svetujemo mu pa, da naj bo vsaj zaradi lastnih pristašev nekoliko previdnejši in taktnejši, sicer bo konec našega potrpljenja. Potem pa naj govore — svinjaki! Kakor je — po »Slovenčevi« izjavi — njegova zasluga, da smo morali priobčiti uradni popravek, tako bo to zadnje gotovo samo njegova zasluga.

Škoduje — svojcem! Kdo? — »Slovenec!« Mi smo priobčili članek o idrijski ljudski šoli, in ves svet nam mora priznati, da smo govorili resnico in želeli po svojih močeh pripomoči k saniranju tamošnjih čudnih in krivičnih razmer. To pa »Slovenču« ni všeč, zato se je zaletel v nas zadnjo soboto, češ, da smo priobčili dotični članek samo zato, da naznanimo svetu, da je v Idriji »jedro Slomškarije«. Malenkostni ljudje mislijo samo malenkostno. S takim zafrkovanjem pa škodujejo samo dobri stvari. Škode pa ne bomo trpeli mi, ampak tisti, ki so »Slovenčevi« somišljeniki, ki jim pa »Slovenec« sam ne privoščí boljše eksistence. Namesto da bi se resno poprijeli resne akcije in iskali pota, koder naj pride rešitev imenovanemu šolstvu, cepijo v »Slovenču« dlako, sumničijo in napravljajo resno zadevo za smešno in osebno. Ljudje, ki se morda že brigajo za to vprašanje, se smejejo in pravijo: »Saj nečejo sami sebi dobrega!« — Povedali smo svoje, drugi pa naj delajo, kakor se jim zdi. To je njih stvar!

Čekovni promet Učiteljskega konvikta. (Letnina za 1904.) G. Friderik Pehani, nadučitelj v Trebnjem; g. Miroslav Jazbec, učitelj v Mihelcu pri Zužemberku; g. Anton Berginec, nadučitelj v Poviru.

Učiteljski dobrotniki. »Pedagoško društvo« v Krškem, 606 K 74 h kot čisti dohodek veselice z dne 4. svečna. K tej vsoti je znana dobrotnica in šol. prijateljica č. gospa Josipina Hozhevarjeva prispevala 100 K. Da bi dobila ta blaga dobrotnica mnogo posnemovalk! Neumorno delavno »Pedagoško društvo« in njega neutrudljivi predsednik bodi pa v zgled vsem učiteljskim društvom na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem. Saj naše ljudstvo rado prispeva za zgradbo učiteljskega konvikta, le dati mu je treba v to primerne prilike in v ta namen so pa v prvi vrsti poklicana posamezna učiteljska društva. Vsa čast torej »Pedagoškemu društvu« v Krškem, ki se je tako častno odzvalo temu blagemu namenu! Veseli nas tembolj, ker se nam zagotavlja, da ni to še zadnja vsota, ki jo je darovalo »Pedagoško društvo« na žrtvenik učiteljskega konvikta. Kdo bi ne bil vesel tako zavednih in naprednih tovarišev in tovarišic! Ta veseli pojav v naši organizaciji nas navdaja z veselo nado, da pridemo bržkone preje do zgradbe konvikta, kakor to morda sami mislimo. Bog daj! — Posojilnica v Trebnjem 20 K. Pri tej priliki omenjamo še enkrat, da je društveni blagajnik v imenu odbora poslal vsem posojilnicam na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem (izvzemši par prav majhnih, prošnjo za prispevek k zgradbi učiteljskega konvikta. Kako se bodo te prošnje reševale, je zavisno zdaj največ od učiteljev, ki službujejo v krajih posameznih posojilnic. Če je pa dotični učitelj celo tajnik ali odbornik dotične posojilnice, stori lahko še več za našo stvar. Dobra beseda ob pravem času najde dobro mesto! — G. Viljem Tomič, trgovec in posestnik v Trebnjem 5 K; g. Anton Črnivec, c. kr. učit. ravnatelj v Ljubljani, 5 K; g. Fran Omersa, trgovec in posestnik v Kraju, 2 K; g. Josip Lavrenčič, posestnik i. dr. v Ljubljani, 5 K; namesto venca na krsto g. Jurju Kraigherju v Postojni; g. Mihael Palčič, c. kr. poštni uradnik v Ljubljani, 2 K; g. Tomo Pavšler, trgovec in posestnik v Kranju, 10 K; g. Emilij Guttmann, c. kr. gozd. ravn.

tajnik v Gorici 20 K namesto venca na krsto gimnazijskega profesorja g. Ivana Vavrta v Ljubljani; g. Josip Kožuh, c. kr. gimn. profesor v Celju, 2 K; č. g. Ivan Vrhovnik, mestni župnik v Ljubljani, 3 K; g. Ivan Koštičič, c. kr. učit. prof. v Kopru, 2 K; g. Mihael Vošnjak, bivši drž. poslanec, posestnik i. dr. v Gorici, 5 K; g. dr. Josip Barle, c. kr. notar v Kozjem, 10 K; g. Josip Sitter, c. kr. okr. sodnik v Brežicah, 4 K; g. dr. Lev Kreft, zdravnik v Št. Jurju ob Ščavnici, 5 K; g. Alojzij Gregorin, c. kr. sodni svetnik v Celju, 2 K. Živili učiteljski dobrotniki in nasledniki

Ljubljansko moško in žensko učiteljsko društvo. Koncem I. tečaja je bilo na moškem učiteljskem v Ljubljani 139 kandidatov, na ženskem pa 169 kandidatij. Koliko učiteljskega proletarijata! Dokler pošteno ne regulirajo učiteljskih plač, bi morala vlada zapreti vsa učiteljska. Sicer sili sama ljudi v nesrečo in bedo!

Obrtno šolstvo. Za vladnega komisarja za nadzorovanje obrtnih nadaljevalnih šol je imenovan ravnatelj umetno-obrtno strokovne šole v Ljubljani, gospod Ivan Šubic.

Obrtno nadaljevalno šolo je sklenil ustanoviti občinski zastop v Dolenjem Logatcu.

Svojo ljudsko šolo bi radi dobili napredni in zavedni prebivalci Lozov in Jakovice. Šola naj bi bila v Lozih pri Planini na Notranjskem. Sedaj imajo nekateri otroci po 5—6 kilometrov do šole v Planini. Vsakoletne povodnji pa zaprotudi ta dolgi pot do šole za več tednov, časih celo za več mesecev. Upamo, da ugođe šolske oblasti plemeniti tej želji!

Ljudska knjižnica v Postojni. Prijazna Postojna hrepeni po napredku. Odbor »Narodne Čitalnice« je sklenil storiti vse, da čimprej otvorijo v Postojni javno ljudsko knjižnico. Tako je prav! Knjige med ljudstvo, ljudstvo h knjigam!

Iz novomeškega okraja nam piše prijatelj: Zaman sem iskal in iskal v zadnjih dveh »Tovariših« kakega poročila o »neumorno« delujočem »Učiteljskem društvu za novomeški okraj«. Nič pa nič! 26. prosinca je zborovalo naše društvo, ki je bilo dotlej zaradi odhoda g. tovariša Požarja brez predsednika. Volili smo v odbor novega tovariša — a nato je pa padel zastor! Kaj je sklepal odbor za kulisami, tega mi plačujoči radovedneži še sedaj ne vemo. Imamo li sedaj kakega »kučegazdo« ali ne — kdo ve? Da pa vendar ne delam komu krivice, lojalno pripoznam, da se tudi nas, ki se sučemo krog dolenske metropole, g. urednik, tuptam spomnite v »Tovarišu«, če drugače ne, pa v — listnici. Tako čitam na istem mestu v 4. številki, da niste priobčili vabila na zborovanje našega društva, ker ga vam ni nihče — poslali! Koga zadene ta krivda in kdo bi bil v prvi vrsti poklican obveščati vas o pokretnih našega društva, tega mi pač ni treba razjasnjevati. Toliko za danes — prihodnjč pa morabititi še kaj!

Zveza jugoslovanskih časnikarjev. Bolgarski časnikarji nameravajo poslati vsem jugoslovanskim časnikom načrt zveze jugoslovanskih časnikarjev. Vsa časniškarska uredništva te zveze naj si pošiljajo liste v zameno in si ustanove svoj upravni svet. Taka zveza postaja v teh časih tem potrebnejša, ko bo treba vestnih poročil o dogodkih na Balkanu, dočim so bili naši listi dozdaj večinoma odvisni od domišljije tujih poročevalcev in tujih listov.

Razvoj novinarstva. Največ časopisov imajo sedaj Nemci, namreč 5500, od teh je 800 dnevnikov. Na Francoskem izhaja 2819 časopisov, od katerih jih četrti del izhaja vsak dan, oziroma po večkrat na teden. Za Italijo, ki ima 1400 časopisov, prihaja Avstrija, potem Španjolska, Rusija, Grška in Evropa. Vsega skupaj se v Evropi tiska 20.000 novin. V Aziji izhaja 3000 časopisov, v Afriki 200, od teh v Egiptu 30. V Severni Ameriki se izdaja 12.500 novin v raznih jezikih, med temi je tisoč dnevnikov. Japonci imajo 1500 časopisov. Ako računamo prebivalstvo vse zemlje, tedaj prihaja en časopis na 82.000 oseb.

Razgled po šolskem svetu.

— **Mednarodni kongres za elementarni pouk.** Splošna zveza belgijskih učiteljev priredi v dneh od 2. do 7. kimavca t. leta v Liježu ob priliki svetovne razstave velik mednarodni kongres za elementarni pouk. Iz brošure, ki mi jo

je doposlal tajnik belgijske učiteljske zveze P. Cnudde, povzemljem sledeče vrstice, ki bodo gotovo zanimale naše učiteljske. Obravnavala se bodo pri zborovanjih nastopna vprašanja: — 1. Elementarni ali ljudski učitelj. Poklic, izobrazba, razmere. Glavni poročevalec Smelten, učitelj v Bruslju. Obravnava traja od 9. ure popoldan do 1. ure popoldan v ponedeljek 4 kimavca. Drugi dan, dne 5. kimavca, zborujejo trije oddelki v ravno tisti dobi, in sicer v I. oddelku: — 2. Dolžnost pouka. (Lehrpflicht) Ali je potrebna? Kako dolgo traja? Okrepitev. Dognan uspeh. Glavni poročevalec Gneury, učitelj v Liježu. V drugem oddelku: — 3. Vzgoja zaostalih in abnormnih otrok. a.) Ustanovitev in opremljenje šol za poseben pouk: 1. za pedagoško zaostale, 2. za medicinsko zaostale. b.) Kje in kdaj se naj vzgojujejo abnormni otroci? c.) Izobrazba posebnih učiteljskih oseb. č.) Vloga zdravnika: 1. v šolah za pedagoško zaostale, 2. za medicinsko zaostale. d.) Kaj so pokazali poizkusi in kaj se je pokazalo pri posebnem pouku. Glavni poročevalec Ley, učitelj na seminaru za učitelje v Bruslju. V tretjem oddelku: — 4. Pouk o poljedelstvu v ljudski šoli. a.) Kako se ta pouk razume in v čem obstoji. b.) Učila pri tem pouku. Glavni poročevalec Cantineaux, urednik lista Journal des Instituteurs v Sars-la-Bruyère. — V sredo, dne 6. kimavca zborujejo zopet oddelki v dobi od 9. do 1. ure. Četrti oddelek obravnava vprašanje: — 5. Gmotni, higijenski in pedagoški pogoji ljudske šole. Število otrok za razred. Glavni poročevalec Mottet, učitelj v Liježu. Peti oddelek ima vprašanje: — 6. Kaj more storiti ljudska šola za pobratenje narodov in kaj za splošni mir? Glavni poročevalec Rossignol, ravnatelj v Tournai. V šestem oddelku se obravnava: — 7. Skupno delovanje doma in šole pri vzgoji in nazorovanju otrok med šolskim časom in po njem. Glavni poročevalec Fassin, učitelj v Liježu. V četrtek, dne 7. kimavca je skupno zborovanje od 9. do 12. ure, se obravnava: — 8. Ali bi ne bilo umestno, ustanoviti kak internacionalni zavod za učiteljska društva. Glavni poročevalec je Cnudde, tajnik učiteljske zveze in učitelj v Syngemu. V soboto, dne 2. kimavca zvečer, je slovesen sprejem, v nedeljo, dne 3. kimavca, oficijalna otvoritev kongresa in v četrtek, 7. kimavca, opoldan pa konec kongresa. — Zborovanja so le popoldan; popoldan pa so na vzporedno poseti svetovne razstave, izleti po mestu in okolici. Vsa politična in verska razmotrivanja so na kongresu izključena. Nihče ne sme v razpravi več kot četrt ure govoriti in se pri enem vprašanju ne več kot dvakrat zglasiti k besedi. Govori vsak lahko v vsakem jeziku, vendar mora končno vsebino govora na kratko omeniti v nemškem, angleškem, francoskem ali nizozemskem jeziku. Ker so mi objavljena še nadaljna poročila o kongresu, hočem ob priliki poročati tudi o ostalem.

J. Šijanec.

— **Ljudsko šolstvo v Srbiji.** Ob koncu šolskega leta 1903/4 je bilo v Srbiji skupno 1263 ljudskih šol, in sicer 1093 deških ter 170 dekliških. V teh šolah je poučevalo 1349 učiteljev in 856 učiteljic. Učencev in učenk je bilo v začetku imenovanega šolskega leta 121.563, dečkov je bilo 94.575, deklic pa 26.988.

Sv. Birokracij.

Če sem prav poučen, dobe naše šolske sobe v bližnji bodočnosti nov okrask, podobo svojega zvestega patrona, sv. Birokracija. Dasiravno se pa ta svetnik že dolgo posebno časti po Avstrijskem, še vendar nimamo primerne slike o njem, kar ga gotovo tako žali, da bi utegnil kdaj odreči svojo pomoč. Temu velikemu nedostatku hočejo baje od pomoči na ta-le način:

V bližnji bodočnosti razpišejo nagrade za tri najboljše slike, učitelje slikarje še posebej pozovejo k tekmovanju, ker pridemo mi menda največkrat v osebno dotiko s tem čudnim patronom. Pripisane slike bodo zbirali po okrajih, in bo